

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства
та інформаційної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

« ____ » _____ 2018 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-14-42

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»
«Regional economy»

Національний університет
водного господарства
та природокористування

для спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

281 Public Management and Administration

Рівне – 2018

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональна економіка» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». – Рівне: НУВГП, 2018. – 13 с.

Розробники: А.М. Валюх, к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

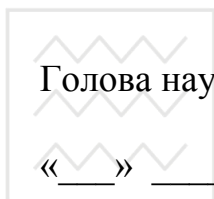
Національний університет
водного господарства
та природокористування

Протокол №2 від «25» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ І.Л. Сазонець

Схвалено Науково-методичною комісією за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»

Протокол № 2 від «5» жовтня 2018 року

Голова науково-методичної комісії

«__» _____

Національний університет
водного господарства
та природокористування

2018 року

Е.В. Дробко

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Регіональна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Дисципліна «Регіональна економіка» покликана ознайомити студентів із основними категоріями, теоріями закономірностей, принципами та факторами розміщення продуктивних сил, а також із особливостями економічного розвитку міжгалузевих і регіональних господарських комплексів України.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін – «Регіональна статистика», «Публічне адміністрування», «Економіка і врядування», «Публічна служба» та є підґрунтям для подальшого вивчення дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону».

Анотація

Розвиток України на початку нового тисячоліття відзначився посиленням ролі державної регіональної політики як невід’ємної складової соціально-економічних перетворень, реформування систем державного управління відповідно до європейських принципів та як засобу активізації сукупного економічного, соціального, екологічного потенціалу регіонів для забезпечення суспільного добробуту.

Дисципліна «Регіональна економіка» покликана забезпечити методичну та практичну підготовку студентів до вирішення територіальних, регіональних завдань у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання. У процесі вивчення дисципліни має сформуватися комплексне, просторове сприйняття регіональної економіки з позицій зростання ролі людського чинника в усіх сферах суспільного виробництва та споживання при вирішенні регіональних проблем.

Ключові слова: регіон, політика, економіка, розвиток, продуктивні сили.

Introduction

The "Regional economics" curriculum program of the discipline has been compiled in accordance with the educational-professional program of preparation of bachelors in the field of Public Administration and Management.

The discipline "Regional economics" has been intended to familiarize students with the main categories, theories of regularities, principles and factors of placement of productive forces, as well as with the peculiarities of economic development of intersectoral and regional economic complexes of Ukraine.

Studying the course involves the availability of systematic and thorough knowledge of related disciplines – Regional Statistics, Public Administration, Economics and Governance, Public Service, and the basis for further study of the discipline "Analysis of socio-economic development of the region".

Abstract

The development of Ukraine at the beginning of the new millennium marked the strengthening of the role of the state regional policy as an integral part of socio-economic transformations, the reformation of public administration systems in accordance with European principles and as a means of activating the aggregate

economic, social and environmental potential of the regions for ensuring social well-being.

Discipline "Regional economy" has been intended to provide methodical and practical training of students to solve the territorial, regional tasks in the process of production, distribution, exchange and consumption. In the process of studying the discipline, a complex, spatial perception of the regional economy from the standpoint of increasing the role of the human factor in all spheres of social production and consumption in solving regional problems should be formed.

Keywords: region, politics, economy, development, productive forces.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 5	281 Публічне управління та адміністрування (Державна служба) Рівень вищої освіти: магістр	Цикл професійної підготовки	
Модулів – 3		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		6-й	6-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4		3-й	3-й
самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		26 год.	2 год.
		Практичні	
		26 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		98 год.	138 год.
		Вид контролю	
		залік	залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 34 до 66

для заочної форми навчання – 8 до 92.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів системи базових знань щодо територіальної організації та структури виробництва, загальних закономірностей розвитку продуктивних сил, раціонального використання наявних ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових, тощо), досягнення більш високої продуктивності суспільної праці на регіональному і міжрегіональному рівнях.

Завдання:

- вивчення територіального поділу праці, кооперації і спеціалізації регіонів;
- вдосконалення внутрі- та міжрегіональних транспортно-економічних зв'язків;
- раціональне використання наявних трудових ресурсів та природно-ресурсного потенціалу;
- забезпечення належних умов для інтелектуального розвитку трудової діяльності, побуту, організації оздоровлення і відпочинку населення;
- охорони навколишнього середовища.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні та прикладні питання розвитку регіональної економіки;
- обґрунтування практичного значення системного підходу щодо управління соціально-економічним розвитком територій;
- принципи раціонального природокористування.
- підходи та методи щодо раціонального використання наявних ресурсів регіонів країни.

вміти:

- використовувати знання для удосконалення системи регіонального соціально-економічного управління;
- застосовувати практичні методи господарювання на регіональному рівні в сучасних ринкових умовах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методичні основи регіональної економіки

Тема 1. Закономірності, принципи і фактори розвитку продуктивних сил.

Економічні закони і закономірності розвитку продуктивних сил. Основні закономірності розвитку продуктивних сил і регіональної економіки. Найважливіші принципи розвитку регіональної економіки. Економічні та соціальні фактори розвитку продуктивних сил.

Тема 2. Економічне районування і територіальна організація розвитку продуктивних сил.

Економічний район, його основні ознаки, районоутворюючі фактори. Принципи економічного районування. Форми територіальної організації продуктивних сил економічних районів. Типи економічних районів. Класифікація економічних районів в Україні. Особливості районування та сучасна мережа економічних районів. Територіальна структура виробничо-

територіального комплексу економічного району. Удосконалення системи територіальної організації та структури національного господарства.

Тема 3. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

Сутність державної регіональної політики. Об'єкти і суб'єкти регіональної політики. Основні цілі державної економічної політики. Завдання державної регіональної економічної політики. Наукове обґрунтування регіонального розміщення продуктивних сил.

Змістовий модуль 2.

Раціональне використання ресурсного потенціалу регіону

Тема 4. Природно-ресурсне забезпечення розвитку регіонів.

Природно-ресурсний потенціал та його структура. Кількісна і якісна економічна оцінка природних ресурсів та природних умов. Балансові, промислові, геологічні та прогнозні запаси сировини і палива (корисних копалин). Характеристика природно-ресурсного потенціалу економічних районів. Ресурсозабезпечення і його значення для розвитку економіки країни.

Тема 5. Населення і трудовий потенціал регіонів.

Роль населення у розвитку економіки регіонів України. Чисельність і розміщення населення в регіонах України. Відтворення людського потенціалу країни та його регіональні особливості. Міграційні процеси та їх види. Особливості формування та розселення населення регіонів. Державна політика зайнятості працездатного населення.

Тема 6. Інтелектуальні ресурси в регіональній економіці.

Організаційний інтелектуальний капітал як джерело економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень. Класифікаційні характеристики інтелектуального капіталу. Оцінка інтелектуального капіталу підприємства.

Тема 7. Фінансові ресурси в економіці регіону.

Основні положення фінансової політики регіонів. Оптимізація моделі регіональної бюджетної системи. Процес формування місцевих бюджетів розвитку. Випуск облігацій місцевої позики. Інвестиційні джерела розвитку регіональної економіки.

Змістовий модуль 3.

Основи управління соціально-економічним розвитком регіону

Тема 8. Фактори управління соціально-економічним розвитком регіону.

Групи факторів підвищення віддачі матеріальних, фінансових і трудових ресурсів суспільства регіону. Класифікація факторів джерел, умов та обмежень. Вплив міжгалузевих, внутрішньопоселенських, організаційних, територіальних та економічних факторів інтенсифікації соціально-економічного розвитку регіону.

Тема 9. Управлінська стратегія регіонального розвитку.

Система концептуальних положень управлінської стратегії регіонального розвитку. Обґрунтування найважливіших характеристик управлінської стратегії регіонального розвитку. Шляхи реалізації управлінської стратегії.

Системний підхід у визначенні перспектив соціально-економічного розвитку регіонів. Зміст етапів розробки стратегічних сценаріїв. Застосування векторного критерію як компоненту відображення різних інтересів суб'єктів регіону. Варіанти можливих векторних критеріїв у соціальному та економічному розвитку регіонів.

Тема 10. Система пріоритетів в управлінні регіональним розвитком.

Об'єктивна необхідність, цілі та функції пріоритетності в управлінні соціально-економічним розвитком регіону. Обґрунтування змісту загальноекономічних, галузевих, внутрішньогалузевих, внутрішньовиробничих, територіальних пріоритетів. Класифікація основних показників соціально-економічного розвитку регіону.

Національний університет
навколишнього середовища
та природокористування

Тема 11. Управлінська політика регіонального розвитку і напрямки її реалізації.

Структура елементів формування регіональної політики соціально-економічного розвитку. Принципові положення формування політики соціально-економічного розвитку регіону. Обґрунтування основних блоків і напрямків реалізації політики регіонального розвитку.

Тема 12. Формування програми соціально-економічного розвитку регіону.

Зміст, принципи, завдання та характерні ознаки комплексних регіональних програм. Фактори, що впливають на характер і функціональність комплексної програми. Обґрунтування етапів розробки програми соціально-економічного розвитку регіону. Схематичне зображення розробки комплексної програми.

Ретроспективний аналіз регіонального соціально-економічного розвитку. Виявлення ресурсного потенціалу регіону. Розробка покомпонентних прогнозів перспективного розвитку об'єктів регіону. Узгодження можливостей регіону за ресурсами із запитами компонентів соціально-економічної системи регіону.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Теоретико-методичні основи регіональної економіки												
Тема 1. Закономірності, принципи і фактори розвитку продуктивних сил	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 2. Економічне районування і територіальна організація розвитку продук- тивних сил	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>36</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>24</i>	<i>37</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>36</i>
Модуль 2												
Змістовий модуль 2.												
Рациональне використання ресурсного потенціалу регіону												
Тема 4. Природно- ресурсне забезпечення розвитку регіонів	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 5. Населення і трудова потенціал регіонів	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Тема 6. Інтелектуальні ресурси в регіональній економіці	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 7. Фінансові ресурси в економіці регіону	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>48</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>32</i>	<i>52</i>	<i>-</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>48</i>
Змістовий модуль 3.												
Основи управління соціально-економічним розвитком регіону												
Тема 8. Фактори управління соціально-економічним розвитком регіону	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 9. Управлінська стратегія регіонального розвитку	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 10. Система пріоритетів в управлінні регіональним розвитком	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 11. Управлінська політика регіонального розвитку і напрямки її реалізації	12	2	2	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Тема 12. Формування програми соціально-економічного розвитку регіону	18	4	4	-	-	10	8	1	1	-	-	6
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>66</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>42</i>	<i>61</i>	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>54</i>
Усього годин	150	26	26	-	-	98	150	2	10	-	-	138

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Практичне застосування законів, закономірностей, принципів і факторів регіональної економіки.	2	2
2	Вивчення принципів, типів, форм та класифікації економічних районів.	2	-
3	Обґрунтування напрямів розвитку та визначення цілей регіональної політики.	2	2
4	Оцінка природних ресурсів регіону: земельних, лісових, водних, мінеральних.	2	-
5	Формування механізмів державного регулювання процесів відтворення людського потенціалу регіонів.	2	2
6	Принципи та фактори управління соціально-економічним розвитком регіону	2	-
7	Управлінська стратегія регіонального розвитку	2	-
8	Система пріоритетів в управлінні регіональним розвитком	2	2
9	Соціально-економічні орієнтири управління регіональним розвитком	2	-
10	Управлінська політика регіонального розвитку і напрямки її реалізації	2	-
11	Наукові положення розробки програми соціально-економічного розвитку регіону	2	2
12	Процес формування програми соціально-економічного розвитку регіону	2	-
13	Управління розвитком міжгалузевих комплексів у регіоні	2	-
	Разом	26	10

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання:

Підготовка до практичних занять – 0,5 год. / 1 год. занять.

Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1,5 кредити ЄКТС.

6.1 Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Методологічні основи розміщення і регіонального розвитку продуктивних сил	8	12
2	Економічне районування України, його стан і необхідність вдосконалення	8	12
3	Діагностика розвитку продуктивних сил регіону	8	12
4	Економічна оцінка основних видів природних ресурсів України	8	12
5	Класичні теорії та сучасні концепції розміщення виробництва	8	12
6	Аналіз і оцінка демографічної ситуації в Україні	8	12
7	Формування та регулювання регіональних ринків праці	8	12
8	Особливості розміщення міського і сільського населення України	8	12
9	Природно-ресурсний потенціал регіонів України: оцінка і напрями його використання	8	12
10	Сучасний стан використання природно-економічного потенціалу та екологічної безпеки регіонів України	8	12
11	Інвестиційна політика у регіональному розвитку продуктивних сил України	8	12
12	Формування конкурентних позицій регіональних систем	10	6
	Разом	98	138

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни використовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням:

- лекцій у супроводі мультимедійної презентації;
- розв'язування практичних завдань та кейсів;
- дискусійні запитання та ділові ігри;
- моделювання реальних ситуацій;
- виконання індивідуального завдання.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу

використовуються такі методи оцінювання знань:

- тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- оцінка за виконання практичних завдань і самостійну роботу.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					
т1	т2	т3	т4	т5	т6	т7	т8	т9	т10	т11	т12	
10	10	10	7	7	8	8	8	8	8	8	8	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);
2. Опорний конспект лекцій на паперовому носії;
3. Опорний конспект лекцій на електронному носії;
4. Мультимедійна презентація;
5. Друкований роздатковий матеріал;
6. Кейси (аналіз ситуацій);
7. Якимчук А. Ю. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Публічне адміністрування» для студентів спеціальності 8.15010002 «Державна служба» заочної форми навчання. [668-06].
8. Якимчук А. Ю. Методичні вказівки до виконання практичних занять з дисципліни «Публічне адміністрування» для студентів галузі знань 1501 «Державне управління» спеціальності 8.15010002 «Державна служба денної та заочної форм навчання. [668-56].
9. Якимчук А. Ю. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Публічне адміністрування» для студентів галузі знань 1501 «Державне управління» спеціальності 8.15010002 «Державна служба» денної та заочної форм навчання. [668-57].

11. Рекомендована література

Базова

1. Зінь Е. А. Регіональна економіка : підручник. К. : «ВД «Професіонал», 2007. – 528 с.
2. Ішук С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. – К. : Паливода А.В., 2006. – 284 с.
3. Клиновий Д. В., Пена Т. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України. – К. : ЦНЛ, 2006. – 728 с.
4. Ковалевський В. В., Михайлюк О. Л., Семенов В. Ф., Єгоров О. П., Єрмолін В. М. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. – К. : Знання, 2006. – 352 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка. – Львів. – Магнолія, 2008. – 638 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Допоміжна

6. Валух А. М. Стратегія регіонального розвитку інноваційної діяльності (організація та управління) : монографія. – Рівне : Ред.-вид. центр УДУВГП. – 2004. – 174 с.
7. Волков О. І, Денисенко М. П., Гречан А. П. та ін. Економіка та організація інноваційної діяльності: Підручник (третє видання). – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 662 с.
8. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. – К. : Ін-т екон. прогнозування, Фенікс, 2003. – 1008 с.
9. Миронова Т. Л., Добровольська О. П., Процай А. Ф., Колодій С. Ю. Управління розвитком регіону: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
10. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: навч. посіб. – К. : Вища шк., 2000. – 223 с.
11. Хвесик М. А., Горбач Л. М., Пастушенко П. П. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка. К. : Кондор, 2004. – 344 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Стандарти вищої освіти за усіма рівнями вищої освіти / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/artickes/689-standarti-vishchoji-osviti>. – Назва з екрана.
2. Регіональна економіка : науково-практичний журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://re.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Регіональна економіка : навчальні матеріали онлайн / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1963051138531/rps/regionalna_ekonomika – Назва з екрана.
4. Семенов В. Ф. Регіональна економіка : навчальний посібник. – Київ : МП «Леся», 2008. – 595 с. [Електронний репсурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>. – Назва з екрана.

